Siber Zorbal?k Duyarl?l?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Siber Zorbal?k Duyarl?l?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30185

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Siber Zorbal?k Duyarl?l?k Ölçe?i, ö?retmen adaylar?n?n siber zorbal?k olaylar?na kar?? gösterdikleri duyarl?l?k düzeylerini ölçmek amac?yla 2014 y?l?nda geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Ölçek, 13 maddeden ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile do?rulanm?? **tek faktörlü** bir yap?dan olu?maktad?r. Ölçe?in geli?tirilmesi, bireylerin sanal ortamlarda maruz kalabilecekleri tehdit ve risklere kar?? ne kadar hassas olduklar?n?, bu durumlara kar?? önlem alma e?ilimlerini ve fark?ndal?k düzeylerini belirlemeyi hedeflemi?tir. ?ç tutarl?l?k (Cronbach Alfa) katsay?s? .78 olarak raporlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Siber zorbal?k, duyarl?l?k, ö?retmen adaylar?, psikometrik özellikler, tek faktörlü yap?, risk alg?s?, güvenirlik.

Yazarlar

?brahim Uysal, Gürkan Duman, Esin Yaz?c?, Mehmet ?ahin.

Amaç

Siber Zorbal?k Duyarl?l?k Ölçe?i, bireylerin (özellikle ö?retmen adaylar?n?n) internet ve di?er sanal ileti?im ortamlar?nda kar??la?abilecekleri zorbal?k eylemlerine kar?? gösterdikleri duyarl?l?k düzeylerini belirlemek amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçe?in temel amac?, siber zorbal?k ma?duriyeti riskini alg?lama ve bu durumlara kar?? al?nmas? gereken önlemler konusunda fark?ndal??? de?erlendirmektir. Bu ölçüm, e?itim ve önleme programlar?n?n geli?tirilmesine bilimsel zemin sa?lamaktad?r.

Ölçek, kullan?c?lar?n siber tehditlere kar?? ki?isel savunma mekanizmalar?n? ve ihtiyatl? davran??lar?n? de?erlendirerek, riskli çevrimiçi davran??lar?n anla??lmas?na katk?da bulunmaktad?r. Yüksek puanlar, bireyin sanal ortamdaki potansiyel tehlikelere kar?? daha **hassas** ve dikkatli oldu?unu i?aret eder.

Yap?

Ölçek, siber zorbal??a yönelik bili?sel ve duygusal hassasiyeti temsil eden tek boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Ölçek, toplam 13 maddeden olu?ur ve yan?tlar, Likert tipi bir derecelendirme kullan?larak toplan?r. Bu yap?, bireyin siber zorbal?k riskine kar?? hissetti?i ihtiyat, endi?e ve önlem alma iste?ini yans?t?r.

Ölçe?in maddeleri, bireylerin sanal ortamlarda kendilerini koruma ihtiyac? hissetmeleri ve olas?

ARABPSYCHOLOGY.COM

zorbal?k durumlar?na kar?? zihinsel olarak haz?rl?kl? olmalar? gibi davran??sal ve bili?sel tepkilere odaklanm??t?r. Bu tek faktörlü model, ölçe?in kavramsal olarak tutarl? ve odaklanm?? bir yap?y? ölçtü?ünü desteklemektedir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, **tek faktörlü** modelin verilerle uyumunu test eden Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile incelenmi?tir. DFA sonuçlar?, ölçe?in yap?sal olarak geçerli oldu?unu kan?tlayan yüksek uyum indeksleri sa?lam??t?r.

Aç?klanan Varyans: Tek faktörlü yap?, toplam varyans?n %46,658'ini aç?klamaktad?r.
RMSEA (Yakla??k Hata Karekök Ortalamas?): De?eri .046 olarak bulunmu?tur. Bu de?er, kabul edilebilir s?n?rlar?n alt?nda olup, mükemmel model uyumunu i?aret eder.
Ki-Kare/Serbestlik Derecesi (X²/sd): De?eri 1.360 olarak raporlanm??t?r. Bu oran, iyi model uyumu için kabul edilen 3.000 s?n?r?n?n oldukça alt?ndad?r.
Di?er Uyum ?ndeksleri: CFI (Kar??la?t?rmal? Uyum ?ndeksi) ve IFI (Art?ml? Uyum ?ndeksi) de?erleri .96, GFI (?yilik Uyum ?ndeksi) de?eri ise .93 olarak raporlanm??t?r. Bu yüksek de?erler, ölçe?in tek faktörlü yap?s?n?n verilerle güçlü bir uyum gösterdi?ini teyit etmektedir.

Güvenirlik

Siber Zorbal?k Duyarl?l?k Ölçe?i'nin güvenirli?i, hem iç tutarl?l?k hem de zamana kar?? kararl?l?k aç?s?ndan de?erlendirilmi?tir. Elde edilen katsay?lar, ölçe?in kabul edilebilir düzeyde güvenilir oldu?unu göstermektedir.

?ç Tutarl?l?k Güvenirli?i: Ölçe?in iç tutarl?l?k katsay?s? (**Cronbach Alfa**), .78 olarak hesaplanm??t?r. Bu de?er, sosyal bilimler ara?t?rmalar? için iyi bir iç tutarl?l?k seviyesine kar??l?k gelmektedir ve maddelerin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.
Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Ölçe?in zamana ba?l? kararl?l???n? ölçen **test-tekrar test** güvenirlik katsay?s? ise .63 olarak bulunmu?tur. Bu katsay?, orta düzeyde bir kararl?l??a i?aret etmekle birlikte, duyarl?l?k gibi durumsal faktörlerden etkilenebilecek bir yap? için kabul edilebilir düzeydedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal do?rulamas?, 13 maddenin tek bir faktör alt?nda topland??? Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile gerçekle?tirilmi?tir. DFA sonuçlar?, ölçe?in geli?tirme amac?na uygun olarak, siber zorbal?k duyarl?l???n? tek bir genel boyut olarak ölçtü?ünü do?rulam??t?r.

Tek faktörlü modelin güçlü uyum indeksleri (RMSEA=.046, X²/sd=1.360) ve varyans aç?klama oran? (%46,658), ölçe?in psikometrik aç?dan sa?lam bir yap?ya sahip oldu?unu göstermektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu yap?, ara?t?rmac?lar?n siber zorbal?k riskine kar?? duyulan genel hassasiyeti bütüncül bir skorla de?erlendirmesine olanak tan?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme amaçl? **psikometrik ölçek**.

Format: 13 maddeden olu?an, bireyin kendi beyan?na dayal? (Self-report) ölçe?i.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Üniversite ö?rencileri (Ö?retmen Adaylar?).

Ya? Grubu: Genç yeti?kinlik dönemi.

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, e?itim fakültelerinde ö?renim gören ö?retmen adaylar? üzerinde yürütülmü?tür, bu da ölçe?in e?itim ba?lam?nda kullan?m?na uygun oldu?unu göstermektedir.

Test Metodolojisi: 3'lü Likert tipi derecelendirme (Evet, Bazen ve Hay?r) kullan?lmaktad?r. Ölçek puan?n?n yüksek olmas?, bireyin siber zorbal??a kar?? yüksek düzeyde duyarl?l?k gösterdi?i anlam?na gelir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2014 y?l?nda yay?mlanan akademik bir makale kapsam?nda geli?tirilmi?tir.

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar ?brahim Uysal ile ileti?ime geçilmesi tavsiye edilmektedir. Akademik ve e?itim amaçl? kullan?mlarda izin gerekebilir.

Test Y?l?: 2014.

Kaynaklar

Uysal, ?., Duman, G., Yaz?c?, E. ve ?ahin, M. (2014). Ö?retmen Adaylar?n?n Siber Zorbal?k Duyarl?l?klar? ve Siber Zorbal?k Duyarl?l?k Ölçe?inin baz? psikometrik özellikleri. *Ege E?itim Dergisi 15*(1) 191-210.
Makalenin Dergipark ba?lant?s?: dergipark.ulakbim.gov.tr.
Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: siber-zorbalik-duyarlilik-olcegi-toad.pdf.
Sorumlu Yazar ?leti?im: ibrahimuysal06@gmail.com.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Siber Zorbal?k Duyarl?l?k Ölçe?i Maddeleri

Ölçek, toplam 13 maddeden olu?maktad?r. A?a??da, ölçek yap?s?n? örneklendiren iki madde yer almaktad?r:

4.Sanal ortamlarda ba?kalar?n?n bana zarar vermemesi için baz? tedbirler alma ihtiyac? hissetti?im olur.
12.Benimle ilgili do?ru olmayan bir bilginin internette yay?lmas? durumunda ne yapaca??m? dü?ündü?üm olur.

ARABPSYCHOLOGY.COM